

LÍNIES D'ACTUACIÓ A SEGUIR
PEL DESENVOLUPAMENT DE
LES ACTIVITATS PRODUCTIVES
DE LA SERRA DE
TRAMUNTANA-PATRIMONI
MUNDIAL I LA SEVA
REPERCUSIÓ ECONÒMICA

ImagineTourism.com
consultancy&research

Imagine Tourism Consulting

info@imagineturism.com - Tel: +34 971439752

Parc Bit - Mallorca - España

ÍNDEX

1. Metodologia	3
2. Les tipologies de municipis	4
2.1. Clústers de municipis a la Serra de Tramuntana	4
3. Evolució de la població	6
3.1. La Serra com a territori de densitat reduïda	6
3.2. L'envelliment de la població	7
4. Ocupació	11
5. La producció agrícola i ramadera	14
6. L'activitat productiva i comercialitzadora a la Serra de Tramuntana	18
6.1. L'activitat productiva	18
6.1.1. L'aprofitament forestal de la Biomassa	18
6.1.2. Activitat d'agricultura i ramaderia	20
6.1.3. Desenvolupament de la indústria agroalimentària	22
6.2. Comercialització, màrqueting i promoció	24
6.3. Anàlisi dels mecanismes de comercialització a través de l'organització de fires	25
6.4. Propostes pel desenvolupament de fires als municipis de la Serra de Tramuntana amb la marca de Patrimoni Mundial	27
6.4.1. 1r MODEL-A	27
6.4.2. 1r MODEL-B	27
6.4.3. 2n MODEL-A	27
6.4.4. 2n MODEL-B	28
6.4.5. 3r MODEL-A	28
6.4.6. 3r MODEL-B	28
6.4.7. 4t MODEL-A	28
6.4.8. 4t MODEL-B	29
6.4.9. 5è MODEL.....	29
6.5. L'elecció d'un Model	30

6.5.1.	Activitats complementaries.....	30
6.5.2.	Organització de les fires.....	31
7.	Impacte econòmic de les fires als municipis de la Serra de Tramuntana	32
7.1.	Nombre de visitants i despesa	32
7.1.1.	Impactes	33
7.1.2.	Despesa realitzada a les fires	34
8.	Propostes a futur.....	39
Annex 1: Fires dels municipis de la Serra de Tramuntana i fires importants d'altres municipis de Mallorca.....		40

1. Metodologia

Per la realització del treball s'han utilitzat diferents mètodes d'anàlisi i fonts d'informació:

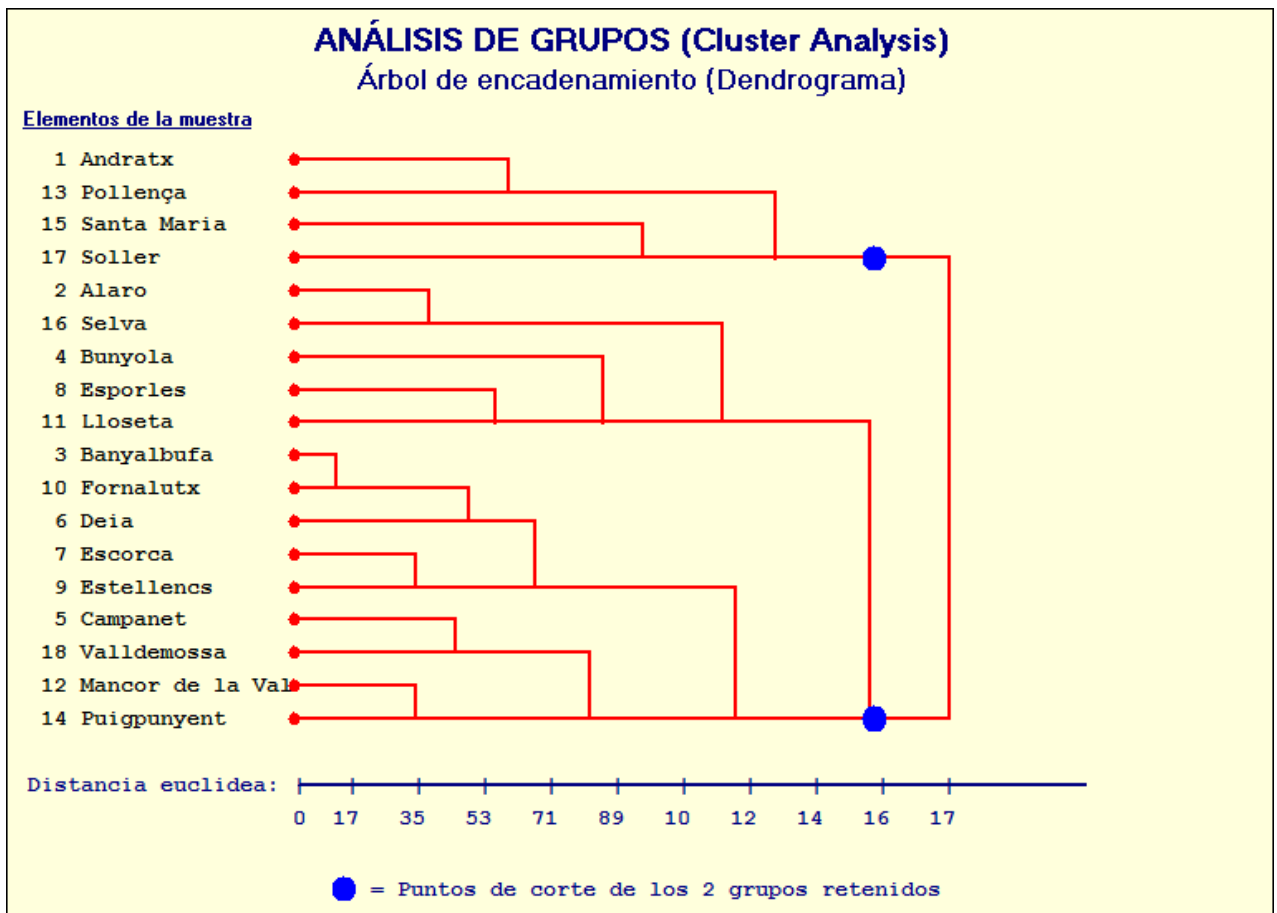
- Pel capítol 2 al 5 s'ha pogut treballar amb una important base estadística provinent tant d'organismes públics com de dades elaborades per institucions privades, com és el cas de les caixes d'estalvis.
- La manipulació de les dades s'ha realitzat a través de la utilització de mètodes simples d'estadística descriptiva, així com la tècnica d'obtenció de clústers del capítol 2, que permeten dins d'aquest estudi agrupar els municipis de característiques similars.
- En referència als impactes econòmics de les fires del capítol 7 s'han emprat les estadístiques anteriors. A més, per tal de conèixer les despeses dels assistents a les fires s'han calculat a través d'una mostra reduïda realitzada a la fira de Pollença, juntament amb resultats obtinguts de publicacions sobre els impactes econòmics d'activitats locals com puguin ser fires, s'han utilitzat els cassos publicats de Tarragona i Vic. El tractament d'aquesta dades s'ha fet a través de les Taules "Input-Output" (*Marc Input-Output de les Illes Balears 2004*).
- Tot plegat s'ha completat amb informació de grups de discussió d'experts de la UIB, ja sigui des d'un punt de vista general com per comentar tots els resultats que s'han obtingut de l'anàlisi estadístic, així com de la informació obtinguda de les entrevistes i reunions amb els grups d'implicats.

2. Les tipologies de municipis

2.1. Clústers de municipis a la Serra de Tramuntana

L'estructura diversa y variada dels municipis de la Serra de Tramuntana fa necessària una agrupació en funció d'un conjunt de variables socioeconòmiques que permeti per un costat obtenir grups de municipis amb característiques molt semblants i per l'altre que el municipis que pertanyen a grups diferents tinguin un comportament diferenciat. La tècnica estadística del clúster permet aquest tipus d'anàlisi:

º	Variables
1	Superfície km2
2	Densitat
3	Total població
4	Total comptes cotització
5	Comptes cotització inscrites al règim general
6	Rati comptes de cotització sobre població 15 anys i més (x100)
7	Afiliats amb residència al municipi
8	Afiliats amb centre de treball al municipi
9	Total afiliats règim general
10	Total afiliats règim autònom
11	Total afiliats - Total afiliats resta règims (llar, agrari, mar) / Total afiliats règims (llar, agrari, mar) Total afiliats resta règims (llar, agrari, mar)
12	Total contractes nous
13	Comerç a l'engròs
14	Comerç: alimentació, begudes, tabacs...
15	Comerç: productes no alimentaris
16	Comerç mixt
17	Habitatges primera residència
18	Habitatges secundaris
19	Habitatges buits
20	Altres

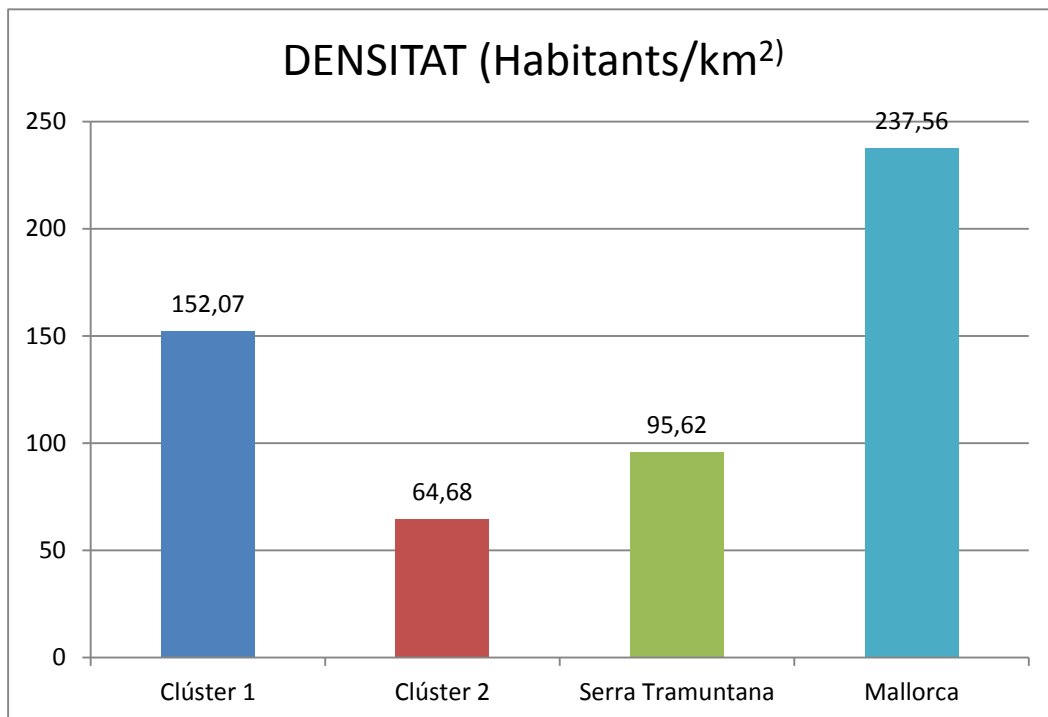

Sembla evident que ens trobem a davant de dos clústers clarament diferenciats. El primer és el que el formen els quatre municipis més grans, amb molta de diferència respecte a la resta. Així mateix, s'ha exclòs de l'anàlisi el municipi de Calvià degut a les seves característiques tan especials que té en relació a la resta de municipis de la Serra Tramuntana. Així que el primer clúster inclou els municipis d'Andratx, Pollença, Santa Marí i Sóller, mentre que el segon inclouria la resta de municipis. Si bé els resultats no son tant clars, en la resta de municipis del segon clúster hi hauria unes subdivisions possibles (Alaró, Selva, Bunyola i Esporles i així successivament) tal i com es pot observar en el gràfic immediatament.

3. Evolució de la població

3.1. La Serra com a territori de densitat reduïda

	Densitat de població
Clúster 1	152,07
Clúster 2	64,68
Serra Tramuntana	95,62
Mallorca	237,56

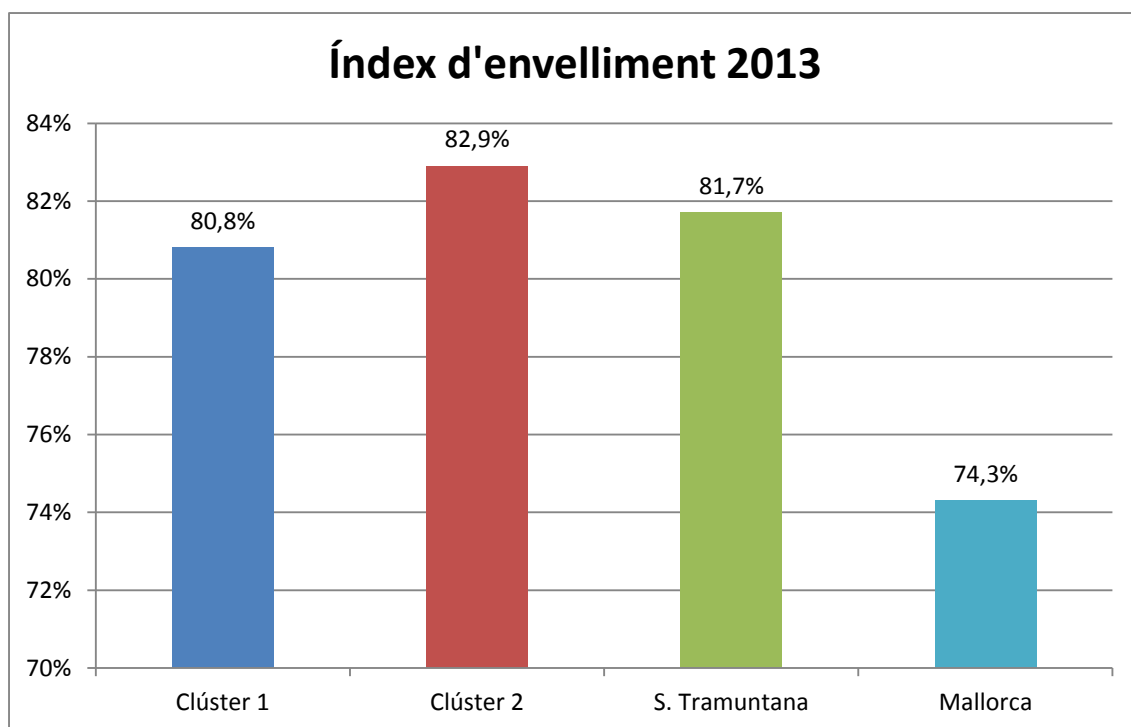

És evident que la Serra de Tramuntana és un territori de densitat poblacional reduïda en relació al total de Mallorca. No obstant, la diferencia es molt elevada si separem el quatre grans municipis del clúster 1 de la resta. El segon clúster de municipis, és a dir els més petits, probablement hauran de tenir un tractament especial com àrees rurals de muntanya.

3.2. L'envelliment de la població

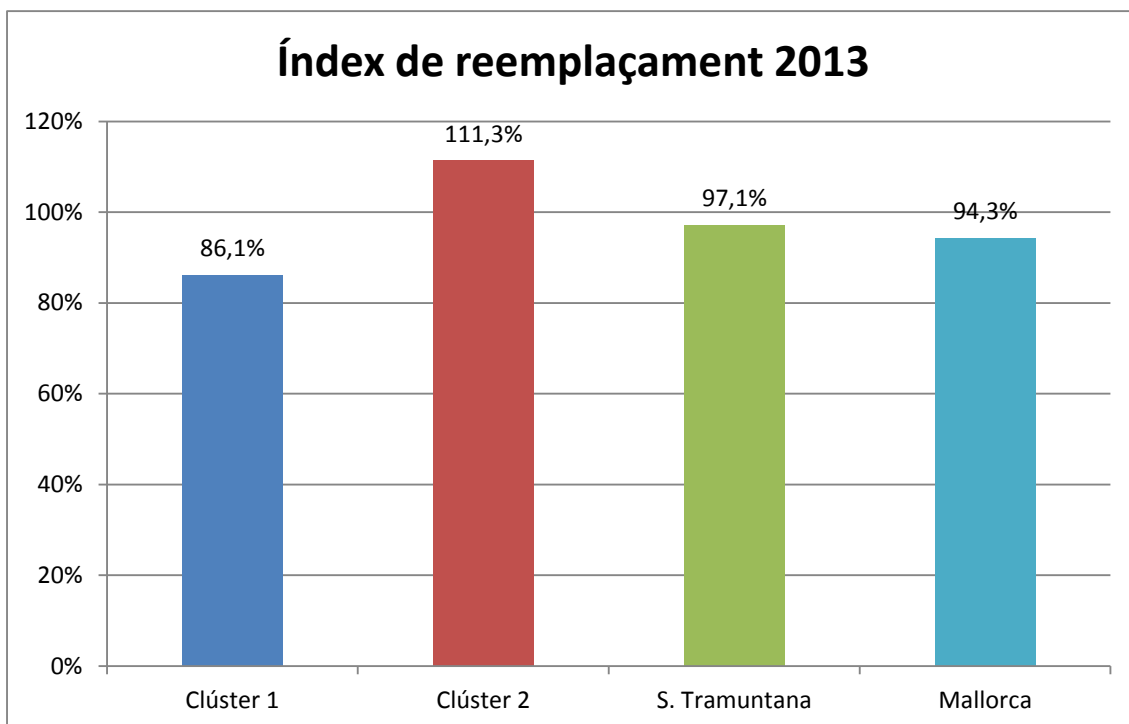
Per mesurar l'envelliment de la població s'emprarà l'índex d'envelliment i l'índex de reemplaçament.

Índex d'envelliment: representa relació entre la població major de 64 anys i la població menor de 20 anys. Si l'índex és superior a 100, significa que hi ha més població major de 64 anys que menor de 20 anys. Com més elevat és l'índex, més envellida és l'estructura per edats de la població d'aquell territori i, per tant, més dificultats tindrà en el futur per mantenir el dinamisme del seu mercat de treball.

Índex d'envelliment 2005-13 (pobl.>64/pobl.<20 anys)									
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Clúster 1	80,8%	84,8%	81,4%	80,9%	78,8%	79,1%	77,3%	76,2%	75,5%
Clúster 2	82,9%	83,7%	82,3%	81,7%	82,7%	83,4%	83,6%	86,3%	87,2%
S. Tramuntana	81,7%	84,3%	81,8%	81,3%	80,4%	80,9%	79,9%	80,5%	80,5%
Mallorca	74,3%	74,2%	72,7%	71,3%	70,2%	69,6%	69,9%	70,5%	69,5%

Índex de reemplaçament: és la relació que existeix entre la població de 60 a 64 anys, la que està prevista que surti aviat del mercat de treball, i la població de 20 i 24 anys, la que si no hi ha entrat està previst que s’hi incorporarà aviat. Un índex inferior a 100% indica que el reemplaçament generacional en el mercat de treball està garantit a curt termini; en canvi, si és superior a 100%, indica justament el contrari, és a dir, que hi ha més gent que pot sortir de l’activitat laboral que gent que hi pot entrar.

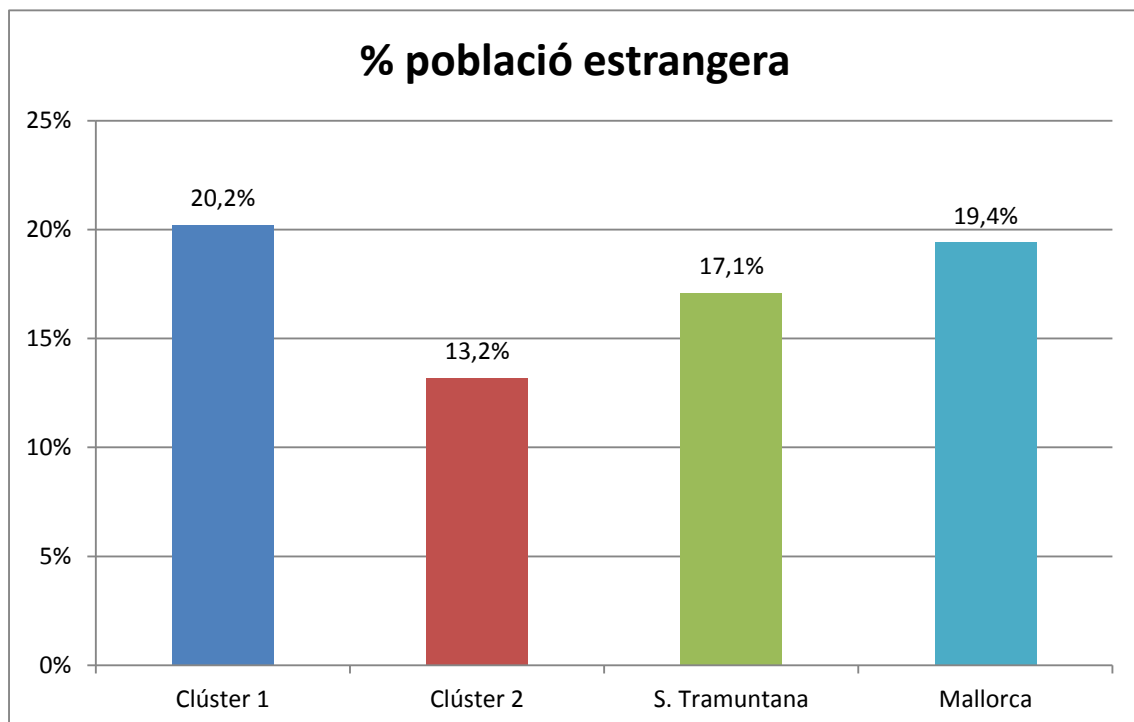
Índex de reemplaçament 2013 (pobl.60-64/pobl.20-24 anys)	
	2013
Clúster 1	86,1%
Clúster 2	111,3%
Serra de Tramuntana	97,1%
Mallorca	94,3%

En primer lloc cal comentar que la Serra de Tramuntana té una població envellida, hi ho és significativament més que per tota Mallorca. En aquest cas no hi ha gaire diferencia

entre els municipis del clúster 1 i els del 2. Cal remarcar, no obstant, que des d'un punt de vista temporal el ritme d'envelliment de Mallorca i dels municipis del clúster 1 és molt elevat. Mentre que els municipis petits, que presenten la taxa més elevada, estan registrant una disminució de la taxa al llarg d'aquets darrers anys, tot plegat pot ser al fet que s'han anat incorporant gent jove a viure a la Serra de Tramuntana.

En relació a l'índex de reemplaçament, cal dir que la taxa dels municipis del clúster 2 de la Serra és molt elevat en relació a Mallorca i el municipis grans del clúster 1. D'aquesta manera, es pot afirmar que per la sostenibilitat familiar seria necessari que els municipis del clúster 2 incorporin més gent jove que acabi d'entrar en el mercat de treball o estigui a punt de fer-ho.

3.3. Cap un territori residencial: estrangers i mallorquins

Percentatge de població estrangera	
Clúster 1	20,2%
Clúster 2	13,2%
S. Tramuntana	17,1%
Mallorca	19,4%

La població estrangera a la Serra és dos punts inferior a la del conjunt de Mallorca, però en canvi en els municipis de major població i activitat econòmica (clúster1) és quasi un punt més elevada, just el contrari del que passa als municipis del clúster 2, que en el seu conjunt la població estrangera es un 6% inferior.

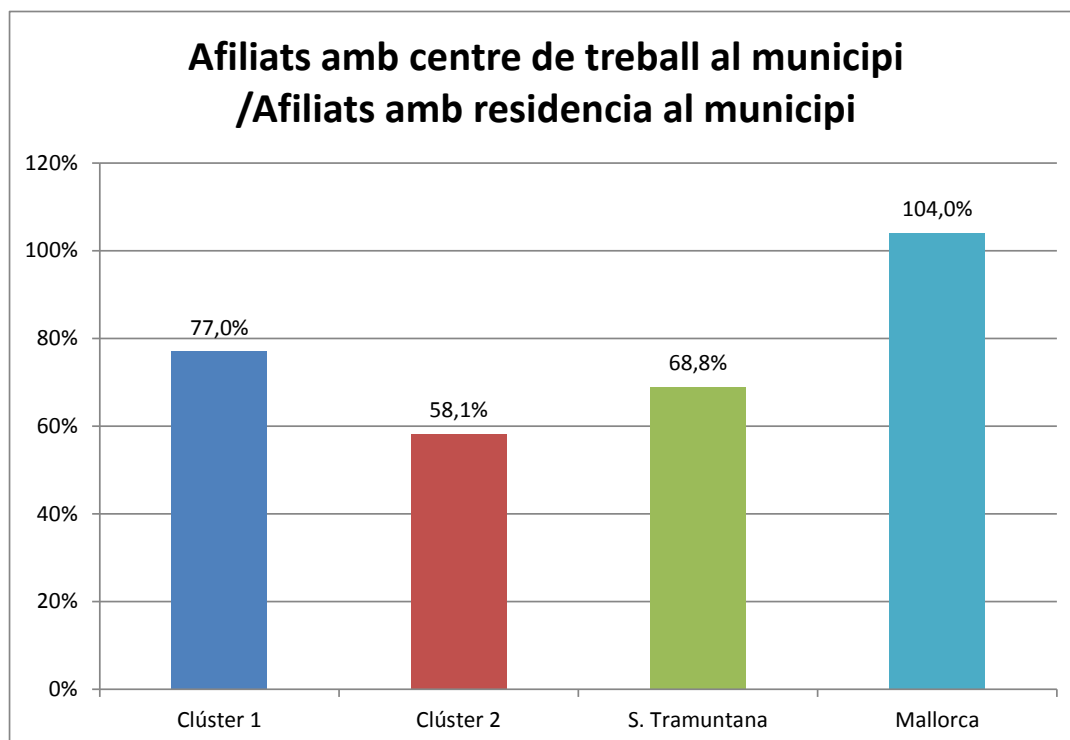
4. Ocupació

Afiliats a la Seguretat Social

	Clúster 1		Clúster 2		Serra de Tramuntana		Mallorca	
Total afiliats règim general	8.302	17,4%	4.070	11,0%	12.372	14,6%	244.412	28,3%
Total afiliats règim autònom	4.194	8,8%	2.901	7,8%	7.094	8,4%	61.897	7,2%
Total afiliats resta règims (llar, agrari, mar)	791	1,7%	707	1,9%	1.499	1,8%	13.110	1,5%
Total afiliats	13.287	27,9%	7.678	20,8%	20.965	24,8%	319.419	36,9%
Total població	47.677		36.993		84.670		864.763	

Els afiliats a la Seguretat Social pel conjunt de la Serra de Tramuntana són aproximadament 20 mil persones, el que representa el una quarta part de la població resident, un percentatge 12 punts inferior que pel total de Mallorca, en el cas del clúster 2 arriba a ser un 16% menor que pel conjunt de l'illa. Tot plegat cal relacionar-lo a la manca d'activitat productiva una part importat dels municipis que conformen la Serra de Tramuntana.

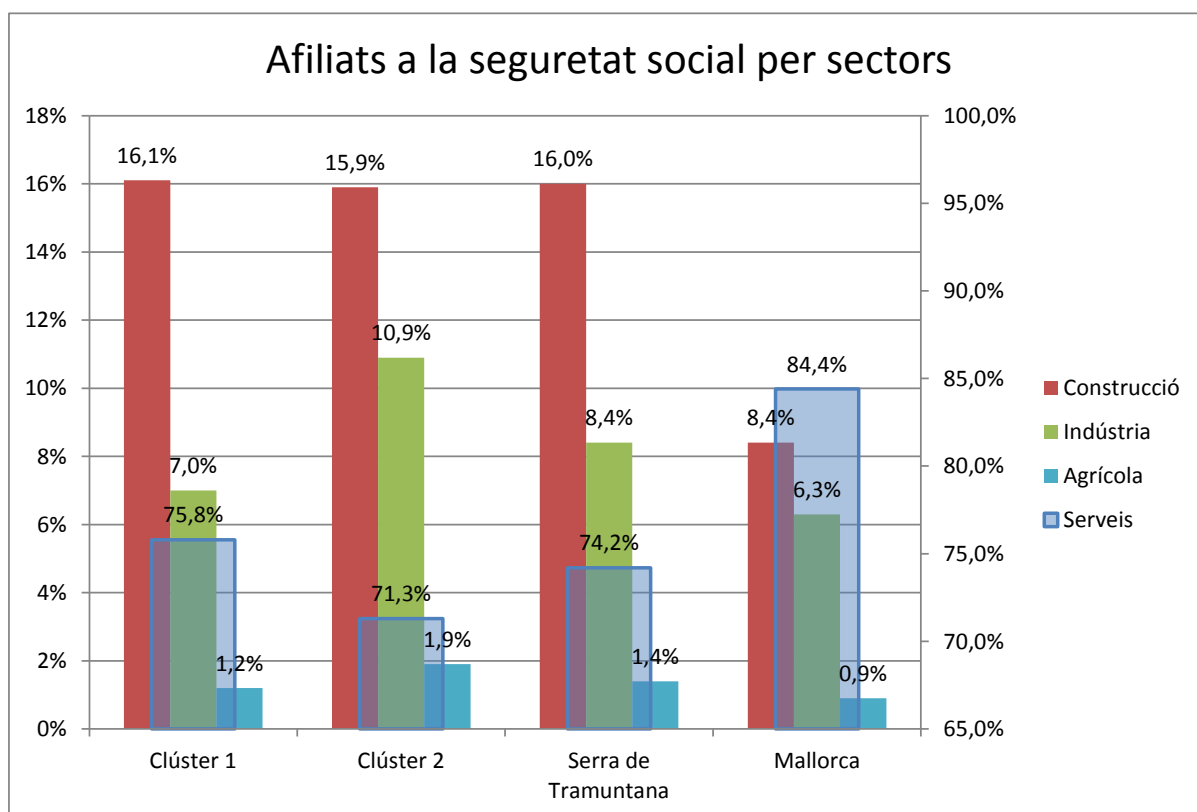
4.1. Població resident que treballa a altres municipis

El gràfic anterior posa de relleu el gran nombre de treballadors que tenen el lloc de feina en un municipi situat a fora del de residència. Pel conjunt de la Serra de Tramuntana un 32% dels afiliats a la Seguretat Social treballen fora del municipi, percentatge que arriba al 42% pels municipis del clúster 2.

4.2. Ocupació per sectors

Afiliats a la seguretat social per sectors				
	Clúster 1	Clúster 2	Serra de Tramuntana	Mallorca
Agrícola-ramaderpesquer	1,2%	1,9%	1,4%	0,9%
Indústria	7,0%	10,9%	8,4%	6,3%
Construcció	16,1%	15,9%	16,0%	8,4%
Serveis	75,8%	71,3%	74,2%	84,4%

El gràfic anterior mostra la distribució dels afiliats a la Seguretat Social per sectors, els percentatges que fan referència a la població agrària, a la indústria i la construcció són superiors a la Serra de Tramuntana que en el conjunt de l'illa, en canvi el sectors serveis té un pes quasi un 10% inferior en comparació a tot Mallorca. Tot plegat posa de manifest que la estructura productiva de la Serra de Tramuntana no està tan especialitzada en el sectors serveis com al resta de l'illa.

5. La producció agrícola i ramadera

Superfície per tipus de conreu (ha)

	Clúster 1	Clúster 2	Serra de Tramuntana	Mallorca	Índex d'especialització de la Serra
Cereals	1.348,4	1.555,8	2.904,2	47.769,8	0,37
Lleguminoses	104,3	293,9	398,2	2.881,6	0,83
Patata	0,6	36,5	37,1	1.233,3	0,18
Plantes aromàtiques, medicinals i espècies	1,5	178,9	180,3	125,8	8,61
Farratges	2.711,3	3.467,6	6.178,9	24.489,3	1,52
Hortalisses	17,5	14,3	31,7	1.909,4	0,10
Flors i plantes ornamentals	36,8	10,8	47,6	95,0	3,01
Hort per a consum familiar	149,6	3,7	153,3	43,7	21,08
Cítrics	57,0	164,8	221,8	1.483,9	0,90
Fruiters	45,7	278,3	324,0	1.008,7	1,93
Baies	766,6	0,5	767,1	20,5	224,40
Fruiters de fruita seca	1.300,0	2.122,6	3.422,5	19.893,2	1,03
Oliva	819,1	3.364,2	4.183,3	5.670,4	2,24
Raïm de taula	1,2	0,5	1,6	79,7	0,12
Raïm de vinificació	40,4	97,7	138,1	1.038,8	0,80
Raïm	41,5	98,2	139,7	1.118,5	0,58
TOTAL	7.858,7	12.459,0	20.317,6	122.014,5	1,00
Altres cultius llenyosos a l'aire lliure	504,9	537,3	1.042,2	4.844,0	1,29
Prats permanents	53,6	194,9	248,5	633,0	2,36
Altres superfícies utilitzades per a pastures	2.350,7	3.432,2	5.782,9	13.711,7	2,53
Superfícies de pastures que ja no s'utilitzen	47,6	923,2	970,8	1.644,1	3,55
Terrè amb vegetació espontània i sense aprofitament agrícola	4.129,6	1.701,8	5.831,4	13.983,3	2,50
Superfície amb espècies arbòries forestals	6.438,9	9.694,5	16.133,4	40.109,0	2,42
Eres, construccions, pedreres, patis, camins, estanys	54,3	85,6	139,9	765,1	1,10
Altres terres cultivables que no han estat utilitzades en la campanya	52,1	85,8	137,9	1.060,6	0,78

El cens agrari del 2011 fa una distribució de la superfície de les terres de conreu per municipis, la qual cosa permet determinar quins son el conreus predominants a la Serra de Tramuntana. Per tal de mesurar l'especialització de cada tipus de cultiu s'emprarà l'índex d'especialització, que permet determinar els conreus que tenen una major superfície de conreu a la Serra de Tramuntana en relació a la resta de l'illa, és a dir, si és superior a 1 indica una major especialització de la Serra de Tramuntana.

El conreus en els que la Serra de Tramuntana presenta una major especialització són: oliva, baies, fruiters, fruiters de fruita seca, plantes aromàtiques, farratges, flors i plantes ornamentals i horts per consum familiar. Pel que fa a la resta de terrenys que no son conreus l'índex d'especialització de la Serra es mes gran que 1 en tots els casos, tal i com correspon a zones de bosc.

Ramaderia (num. d'animals)

	Clúster 1	Clúster 2	Serra de Tramuntana	Mallorca	Índex: Serra / Mall.
Boví	150,0	235,0	385,0	14.021,0	0,03
Oví	21.163,0	35.980,0	57.143,0	254.649,0	0,22
Caprí	1.009,0	837,0	1.846,0	9.034,0	0,20
Equí	287,0	448,0	735,0	3.408,0	0,22
Porqui	6.123,0	411,0	6.534,0	57.674,0	0,11
Aus	11.653,0	3.319,0	14.972,0	617.285,0	0,02
Conills	117,0	76,0	193,0	879,0	0,22
Rucs	269,0	221,0	490,0	2.130,0	0,23

Ramaderia (num. d'explotacions)

	Cluster 1	Cluster 2	Serra de Tramuntana	Mallorca	Serra / Mallorca
Boví	9,0	15,0	24,0	192,0	0,13
Oví	221,0	369,0	590,0	2.512,0	0,23
Caprí	55,0	51,0	106,0	561,0	0,19
Equí	76,0	87,0	163,0	776,0	0,21
Porqui	6.123,0	411,0	6.534,0	57.674,0	0,11
Aus	11.653,0	3.319,0	14.972,0	617.285,0	0,02
Conills	117,0	76,0	193,0	879,0	0,22
Rucs	269,0	221,0	490,0	2.130,0	0,23

Pel que fa a la ramaderia el nombre d'explotacions i nombre d'animals que són remarcablement elevats a la Serra de Tramuntana són els ramats: oví, caprí, equí, conills i rucs.

Trams d'edat dels caps d'explotació

	Clúster 1	Clúster 2	Serra de Tramuntana		Mallorca	
Menys de 25 anys	3	3	6	0,4%	23	0,3%
De 25 a 34 anys	14	28	42	2,9%	225	2,6%
De 35 a 44 anys	103	106	209	14,3%	991	11,7%
De 45 a 54 anys	126	172	298	20,5%	1.617	19,0%
De 55 a 64 anys	180	218	398	27,3%	2.349	27,7%
De 65 anys o mes	236	268	504	34,6%	3.290	38,7%
Total	662	795	1.457	100,0%	8.495	100,0%

Pel que fa a l'edat dels cap d'explotació de les finques, un 62% té una edat superior a 55 anys a la Serra de Tramuntana, mentre que pel conjunt de Mallorca arriba al 66%.

La indústria agroalimentària és un del sectors productius clau pel manteniment i desenvolupament de productes autòctons de la Serra de Tramuntana. La distribució per tipus de producte i la seva distribució per municipis es detalla a la taula superior, de tota la informació es pot destacar el següent:

1. La major part de les empreses estan localitzades en el clúster 1.
2. El sector productiu amb més empreses és el de fabricació de pa i de productes frescos de fleca i pastisseria, així com el d'elaboració de vins. Amb un menor nombre d'empreses es poden destacar els sectors de fabricació d'olis i grasses, fabricació de begudes no alcohòliques (producció d'aigües) i de begudes alcohòliques i elaboració de gelats.
3. Hi ha una elevada dispersió a la resta de sectors. Així les coses, cal destacar que les sis cooperatives que hi ha localitzades a la Serra de Tramunta, algunes d'elles amb estructures empresarials innovadores, ajuden i fomenten al desenvolupament i manteniment dels sectors agraris.
4. Les empreses son de reduïdes dimensions amb facturacions per sota del milió d'euros i per davall de 50 treballadors.

Indústria agroalimentària (núm. empreses)

	Andratx	Pollença	Santa Maria	Sóller	Calvià	Clúster 1	Clúster 2	Total
Fabricació d'olis i grasses	1					1	2	3
Fabricació de begudes no alcohòliques; producció d'aigües minerals i altres aigües embotellades	1					1	3	4
Fabricació de pa i de productes frescos de fleca i pastisseria	1	3	1	1	8	14	3	17
Elaboració de vins	1	2	2		1	6	2	8
Fabricació de cervesa							1	1
Destil·lació, rectificació i mescla de begudes alcohòliques			1	1	3	5		5
Fabricació de galetes i productes de fleca i pastisseria de llarga durada					2	2		2
Elaboració de gelats				1	3	4		4
Altres serveis de menjars					1	1		1
Fabricació d'altres productes alimentosos					2	2		2
Elaboració d'altres productes alimentosos n.c.o.					1	1	1	2
Elaboració de productes càrnics i de volateria		1	1			2		2
Fabricació de conserves de peix				1		1	1	2
Fabricació de productes làctics				1		1		1
TOTAL	4	6	5	5	21	41	13	54
Cooperatives	1	1	1	1		4	2	6
Per nombre d'empleats								
0 a 10 empleats	4	5	3	2	15	29	7	36
10 a 50 empleats		1	2	2	4	9	2	11
50 a 200 empleats							1	1
Per facturació								
0 - 500.000€	1	6	3	1	6	17	4	21
500.001-1.000.000€	2			1	8	11	3	14
1.000.001-2.500.000€				1	1	2	2	4
>2.500.000	1		2	1	4	8	1	9

6. L'activitat productiva i comercialitzadora a la Serra de Tramuntana

6.1. L'activitat productiva

Com s'ha posat de manifest a l'apartat 6 l'especialització productiva a la Serra de Tramuntana és reduïda, sobretot si tenim en compte que en aquest informe no tractarà el turisme com oferta d'un servei, sinó que únicament el tractarà com un possible instrument de comercialització.

Per tant, s'ha de considerar que es pot aprofundir en l'activitat dels tres sectors (agrícola, industrial i terciari), ja que cada un d'aquests inclou una gama ampla de bens agrícoles i agroalimentaris, tot això sempre s'ha de fer amb una clara orientació preservadora del medi ambient i del paisatge.

6.1.1. L'aprofitament forestal de la Biomassa

La superfície forestal ocupa una part molt destacable de la Serra de Tramuntana i pot ser un espai adequat per l'aprofitament de la massa forestal per la producció, venda i subministrament de biomassa que, com és ben sabut, té un conjunt d'avantatges considerables:

- Producció d'energia tèrmica i elèctrica sense emissions de CO₂.
- Protecció contra incendis ja que neteja i aprofita els boscos.
- Dinamització les economies locals.
- Conservació dels espais naturals.

En primer lloc s'han de considerar els residus forestals utilitzats per diferents usos com son les escorces, estelles, encenalls, etc. En segon lloc s'ha de tenir en compte que la pròpia tala i poda d'arbres forestals ha d'estar sotmesa a un pla d'utilització per la seva sostenibilitat a través dels projectes de gestió de boscos.

Un altre dels avantatges de la biomassa és el fet de ser matèria prima per la producció d'energies renovables, cosa que té, en temes generals i a Balears en particular, la consideració d'activitat que s'ha de fomentar a través dels programes d'ajuda a les empreses que transformen els productes forestals per la seva utilització bàsicament en energia tèrmica. En aquest context, la Llei 13/2012 del 20 de Novembre del 2013 regula els usos relacionats en l'obtenció de la biomassa agrària, afavoreix el seu desenvolupament, tot convertint-se també en un incentiu per generar nova activitat productiva.

Entre els punts dèbils cal destacar l'orografia de la Serra de Tramuntana, ja que ve caracteritzada en molts indrets per les fortes pendents que fan molt difícil l'extracció del material per la biomassa. D'altre banda, per mor de l'alt nivell de protecció mediambiental de la Serra poden sorgir problemes legals relatius a l'accés a determinades zones d'instal·lacions i maquinària necessària per l'obtenció dels productes de la biomassa. També destacar que si bé a la Serra existeixen grans finques, en aquestes o d'altres més petites no s'hi troba la quantitat mínima de producte per la biomassa com per a ser explotat de forma rendible. En aquest cas, el pla d'explotació és converteix en quelcom indispensable per portar a terme aquestes tasques d'aprofitament forestal, cosa que fa necessària la creació d'agrupacions o societats per redactar i gestionar el corresponent pla.

La proposta més viable i rendible pel desenvolupament de la biomassa a la Serra de Tramuntana passa necessàriament per la participació de l'empresa pública del IBANAT, que és responsable, entre d'altres coses, del manteniment i neteja dels boscos. Amb aquest objectiu, un dels instruments que podria utilitzar-se és la biomassa, pel què seria important que tota activitat empresarial que tingui com a objectiu l'obtenció i utilització de la biomassa es faci a través d'una acció combinada amb l'IBANAT, així es podria gaudir de les avantatges pròpies de la cooperació i de les sinergies entre l'actuació pública i privada.

6.1.2. Activitat d'agricultura i ramaderia

A nivell general, es pot dir que un creixement constant de determinades activitats de producció agrícola i ramadera, així com la seva primera transformació industrial, ve donat per tres elements:

- Un consumidor que preocupat per la salut a través de l'alimentació.
- Una creixent importància del que és tradicional, cosa que s'aconsegueix amb la utilització de mètodes tradicionals i l'adopció de denominacions d'origen.
- La preocupació pel medi ambient.

A un nivell més específic, és a dir per la pròpia Serra de Tramuntana, totes aquestes activitats s'han de promoure amb major intensitat, ja que seran necessaris produccions d'elevat valor afegit, amb la característica afegida que vendran parcialment determinades per les dificultats de mecanització. Tot plegat cobra més sentit quan s'està realitzant en un lloc d'un immens valor mediambiental i patrimonial amb una marca mundial com es la de Patrimoni Mundial per la UNESCO.

De tot plegat, la tasca més important serà la identificació del segell Patrimoni Mundial amb la promoció de les activitats tradicionals, per mor que han estat el gran argument per la concessió d'aquest títol mundial.

Amb tot, cal remarcar que en el fet d'aprofitar els productes agrícoles de la Serra de Tramuntana, tals com oliva, rem, ametlla, figues, etc. i els de ramaderia ovina i caprina, no només s'han de destinar al consum directe, sinó que també haurien de servir com matèries primeres per mantenir i promoure les activitats agroalimentàries tradicionals. En aquest sentit, exemple destacable del que s'ha de fer és, tot i els problemes urbanístics i legals, s'ha pogut finalitzar el centre de tipificació de ovina de la Cooperativa de Pollença.

Evidentment aquest dos destins, el de consum i el de matèries primeres per la producció, s'han de promoure a través de processos comercialitzadors que comencin primer de tot amb la creació de la marca *Serra de Tramuntana-Patrimoni Mundial* i han de continuar amb l'obtenció de denominacions de qualitat diferenciada.

Sembla clar que la promoció d'aquest tipus de productes agrícoles i ramaders autòctons de la Serra, així com de productes integrats a l'estructura tradicional d'explotació, és un pas el suficientment important per desenvolupar les activitats productives la zona. No obstant això, es pot afegir que, especialment per altres tipus de productes, és interessant fomentar l'agricultura ecològica, atès a les característiques orogràfiques característiques dels terrenys de conreu de la Serra de Tramuntana, sense oblidar d'altres alternatives com es el cas de la porta oberta que deixa la nova Llei Agrícola de crear vedats per la recollida de esclata-sangs, espàrrecs, caragols, etc. que poden ser d'ajut a rendibilitzar certes finques.

Per dur a terme l'idea de desenvolupament de l'agricultura ecològica com activitat complementaria és necessari la creació d'un *Pla Integral de Foment de l'Agricultura Ecològica* de la Serra de Tramuntana. El pla, en primera instància, ha d'afavorir l'existència de noves explotacions que promoguin la transformació en productes ecològics els que no ho eren. En aquest sentit, tal possibilitat es veurà reforçada si es pren la decisió estimulada per la Administració en crear una *Associació de Productors d'Aliments Ecològics*. A més, com a resultat del tema que s'està tractant, es podrien generalitzar algunes experiències que ja existeixen, com la creació de rutes per visitar les explotacions d'agricultura ecològica i que es poden fer coincidir amb finques que desenvolupin activitats tradicionals de l'oliva, el vi, etc.

Tot i que aquets aspectes són importants per tal d'afavorir aquestes activitats, s'ha de plantejar la possibilitat d'incentivar la presència d'agricultors ecològics a través de tasques de promoció i comercialització. De fet, el suport de les activitats d'agricultura ecològica no s'ha de dirigir a l'obtenció d'unes subvencions específiques relacionades aquests tipus de cultius, en tot cas, l'Administració ha de participar i coordinar les tasques ja esmentades per tal d'afavorir la venda d'aquests tipus de productes, cosa que justificaria la intervenció financera del sector públic. En aquest sentit, les activitats prioritàries de l'Administració són les següents:

- Crear un cens d'agricultors ecològics de la Serra de Tramuntana.
- Col·laborar en promoure una associació de agricultors ecològics de la Serra de Tramuntana.

- Dins de la imatge de marca de la *Serra de Tramuntana-Patrimoni Mundial*, incorporar la producció ecològica.
- Crear rutes de visites conjuntes a finques de producció ecològica i a finques de cultius i activitats tradicionals.
- Participar en la promoció dels productes utilitzant les TIC i els mitjans de màrqueting tradicionals.
- Dissenyar els canals de comercialització que aproximïn els consumidors als punts de venda.
- Facilitar la creació de canals de vendes a través d'Internet.
- Crear mercats de proximitat a les fires de la Serra de Tramuntana o a altres fires de Mallorca, tot diferenciant el que són els productes ecològics i els tradicionals de la Serra de Tramuntana de la resta de l'espai firal.

6.1.3. Desenvolupament de la indústria agroalimentària

Arreu del sector agrícola hi ha una demanda generalitzada per promoure un acostament dels mercats per tal d'eliminar intermediaris i incentivar la creació de indústria agroalimentària, a fi de fer créixer el seu valor afegit. Les condicions geogràfiques de la Serra de Tramuntana i les limitacions pròpies de ser Patrimoni Mundial amb una gran protecció, encara fa més palesa tal demanda. En resum, en referència a la indústria agroalimentària existeix la necessitat de:

- Crear un major valor afegit.
- Incrementar la dedicació de les cooperatives de productes acabats i no únicament de transformació primària.
- Lluitar contra la competència de preus, tot incidint en el producte de qualitat que permeti a l'agricultor obtenir un preu rendible.
- Aprofitar els productes agrícoles de la Serra de Tramuntana tas com oliva, rem , ametlla, figues, etc.

Del diagnòstic realitzat a la indústria agroalimentària de la Serra de Tramuntana es poden distingir dos tipus d'indústries que convé diferenciar: les petites de caràcter familiar, que compleixen un paper social molt destacat, i les que posseeixen major dimensions, amb una gestió i estructura empresarial que les permet ser més competitives. En el cas de la Serra de Tramuntana un 77% de les indústries tenen menys de 10 treballadors i sols el 23 % en té entre 10 i 50.

L'agroindústria resulta vital pel desenvolupament del sector agrari com a proveïdor de matèries primeres, ja que genera valor afegit a la producció agrària i és una important font d'ocupació. En aquest context, el sector agrari ha d'avançar cap a la industrialització a fi de que el valor afegit que es genera pugui repercutir sobre els preus agraris i l'increment de les rendes agràries. Del diagnòstic es dedueix que és resulta del tot necessària una estratègia que impliqui a tots els estaments del sistema agroalimentari (productors agraris, industrials, comerç, mitjans de comunicació, etc.), amb la finalitat d'augmentar la demanda de productes autòctons de la Serra de Tramuntana.

Els canvis en els hàbits d'alimentació, que impliquen un consum major d'aliments transformats, així com l'exigència de productes amb qualitat diferenciada, que es basen en marques i denominacions d'origen, fan necessari el desenvolupament d'una estratègia de producció i comercialització de productes agroalimentaris amb un segell diferenciador pels productes de la Serra. Tal política de producció, comercialització i promoció és difícil de realitzar per part del sector privat de forma aïllada, per mor de la dimensió empresarial reduïda, pel que resulta del tot necessària una política pública que permeti el desenvolupament de productes autòctons de la Serra de Tramuntana.

Les estructures de producció i de transformació dels productes alimentaris han de permetre el manteniment de la diversitat biològica, així mateix, la posada en valor dels patrimonis genètic i cultural de la Serra de Tramuntana han de servir per donar a conèixer als consumidors tots els elements que els permetin apreciar les característiques dels productes i els valor de la Serra. El desenvolupament d'una gastronomia pròpia de la Serra de Tramuntana seria un element potenciador dels seus productes agroalimentaris.

La fragmentació de les diferents competències administratives en diferents Conselleries (Agricultura, Sanitat, Indústria, Economia, etc.) i una legislació restrictiva en alguns aspectes fitosanitaris no facilita la producció agroalimentària.

Les mesures de caire majoritàriament comercialitzador, que s'han enumerat i relacionat en el cas de la producció ecològica, poden aplicar-se gairebé tots al desenvolupament de l'indústria agroalimentària. Tot i això, no s'ha oblidat una qüestió fonamental, així com exclusiu de la Serra de Tramuntana, que són les oliveres mil·lenàries, ja que mereixen que el seu oli tingui la denominació d'origen que garanteixi la seva catalogació a l'inventari i que permeti satisfer els tasts més exigents. Tot plegat ha de col·laborar al desenvolupament d'una cuina de productes de la Serra que sigui el fonament d'una restauració pròpia.

6.2. Comercialització, màrqueting i promoció

Si bé és cert que la producció agrícola i agroalimentària és bastant reduïda a la Serra de Tramuntana, tal i com s'apuntava a l'epígraf anterior, pareix ben clar que els incentius per tal d'incrementar les activitats econòmiques d'índole productiu de venir en gran part a través millores en la comercialització. Els empresaris agrícoles i representants de les cooperatives reconeixen la importància de determinades subvencions pel manteniment d'activitats de caràcter moltes vegades paisatgístic i cultural en sentit ampli, ja que en molts cassos no poden ser sufragats pels petits empresaris agrícoles, per mor que són incapaços de general el suficient valor afegit per adoptar tals millores. Com a exemple hi ha les marjades, les canalitzacions, les conduccions, la captació d'aigües, etc. que, per altre banda, ja tenen programes de subvencions pel seu manteniment.

No obstant això, els sectors esmentats plantegen que el paper primordial del sector públic es el afavorir i donar suport a les tasques que faciliten el coneixement dels productes i el seu apropament al consumidor final.

6.3. Anàlisi dels mecanismes de comercialització a través de l'organització de fires

Una Fira és un punt de trobada entre l'oferta, que són bàsicament productors de bens i proveïdors de serveis, i la demanda, és a dir els compradors que pertanyen a un espai geogràfic determinat. En aquest cas serà un municipi que anirà referenciant al conjunt de la Serra de Tramuntana.

En termes generals es tracta d'organitzar fires en el municipis de la Serra sota la marca de *Fires de la Serra de Tramuntana* o *Fires de la Serra de Tramuntana-Patrimoni Mundial*. Així, una vegada analitzats els diferents arguments a favor i en contra de l'organització de fires es podran oferir diferents propostes de models que poden diferir en certs aspectes de l'idea genèrica d'una rotació de fires de cap de setmana a tots els municipis de la Serra.

Els factors que determinen la idoneïtat d'un determinat model de fires sota la marca de *Fires de la Serra de Tramuntana* està relacionat als següents factors:

- Característiques del territori
- Logística
- Climatologia
- Calendari

Per exemple, si es tria l'opció d'oferir una fira setmanal rotatòria a tots els municipis de la Serra de Tramuntana s'haurien de tenir en compte un conjunt de consideracions amb la finalitat de fixar una sèrie de solucions viables.

Per una banda, des del punt de vista del calendari, en principi, s'haurien d'excloure les festes de Nadal i Pasqua. D'altre banda, s'hauria d'analitzar la viabilitat de les fires en temporada alta, és a dir els mesos de juliol i agost, per motius climatològics per altes temperatures. No obstant això, un factor positiu de realitzar fires durant els mesos de temporada alta seria la presència d'un nombre elevat de turistes que són compradors potencials de les fires.

Una solució és fer coincidir la *Fira de la Serra de Tramuntana* amb les festes patronals del nucli urbà o municipi, ja que són festes molt importants durant el període estival a molts municipis de Mallorca, així com a molts dels municipis de la Serra.

Així mateix, s'ha de tenir en compte la possible competència entre fires, per la possible coincidència en les dates, un fet que pot minvar la presència tant de visitants com de firaires. És ben sabut que a Mallorca s'organitzen moltes fires (veure Annex 1) i a determinats municipis són esdeveniments de gran importància i atreuen una gran afluència de persones. Si bé es fan durant diferents mesos de l'any, són molt concorregudes les fires de tardor com el dijous bo d'Inca, o les fires de Lluçmajor, Santanyí, Pollença, etc. En aquest context, poden aparèixer certs problemes d'incompatibilitat que han de ser d'analitzats.

En primer lloc, cal dir que la massa crítica de potencials firaires que tenen la seva activitat productiva a la Serra de Tramuntana és bastant reduïda. Per tant, si una fira necessita tenir una grandària mínima per atreure visitants haurà de menester que expositors d'altres indrets de Mallorca tinguin l'interès i la possibilitat d'establir les seves parades a les fires de la Serra. En aquest context caldrà analitzar fins a quin punt la competència de les grans fires poden desincentivar la presència de firaires als pobles de la Serra de Tramuntana i de persones que puguin visitar-les.

Tanmateix, en el conjunt de la Serra de Tramuntana i especialment en determinades zones els productes agrícoles i agroalimentaris son relativament escassos, com per exemple és el cas del vi. Tot plegat pot generar determinades opinions que certes empreses situades a la Serra poden gaudir d'un cert poder de monopoli dins cada municipi on estan domiciliades.

Un altre qüestió discutible tindria a veure amb el cas de si els municipis que en aquest moment tenen fira, a vegades és més d'una, manifestaran algun tipus d'interès en ser la seu d'una nova fira.

Finalment, es planteja la discussió en torn de si les fires han d'admetre només firaires de la Serra de Tramuntana o si s'ha de considerar l'aparent escassetat de productors agrícoles, agroalimentaris i artesanals domiciliats al conjunt de la Serra per admetre productors d'altres municipis.

6.4. Propostes pel desenvolupament de fires als municipis de la Serra de Tramuntana amb la marca de Patrimoni Mundial

De les reflexions expressades a l'epígraf anterior cal analitzar els diferents models de fires que es podrien desenvolupar, tot reflectint els seus punts forts i febles. A continuació se'n detallen les següents propostes:

6.4.1. 1r MODEL-A

Establir cada cap de setmana una fira a un municipi de la Serra de Tramuntana on s'eliminin les festes de Nadal, Cap d'any, Reis i Setmana Santa. En aquest cas es tractaria d'organitzar entre 46 i 48 fires cada l'any i només participarien firaires de la Serra de Tramuntana.

Punts Forts:	Punts Dèbils:
Coneixement generalitzat de què pràcticament cada cap de setmana es pot visitar una fira	Competència per la gran quantitat de fires que es fan tant a la Serra de Tramuntana com a tot Mallorca
Aprofitament durant l'estiu del increment del nombre	Arribar a un acord un nombre molt elevat de municipis
	Coincidència necessària amb un bon grapat de fires

6.4.2. 1r MODEL-B

Es tracta del 1r model-A on poden participar firaires de qualsevol productor de l'illa de Mallorca.

6.4.3. 2n MODEL-A

Excloure de la proposta anterior els caps de setmana pertanyents als mesos de temporada alta, és a dir juliol i agost, per mor de les altes temperatures. En aquest cas d'unes 36 fires a l'any i només hi participarien firaires de la Serra de Tramuntana.

Punts Forts:	Punts Dèbils:
Coneixement generalitzat de què pràcticament cada cap de setmana es pot visitar una fira	Competència per la gran quantitat de fires que es fan tant a la Serra de Tramuntana com a tot Mallorca
	Arribar a un acord un nombre molt elevat de municipis
	Coincidència necessària amb un bon grapat de fires

6.4.4. 2n MODEL-B

Es tracta del 2n model-A on poden participar firaires de qualsevol productor de l'illa de Mallorca.

6.4.5. 3r MODEL-A

Degut al nombre tan elevat de festes patronals als municipis de Mallorca, així com a la Serra de Tramuntana, que s'organitzen durant la temporada estiuenca, es tracta de fer coincidir les *Fires de la Serra de Tramuntana* amb les corresponents festes patronals dels municipis que així ho volguessin. Tot plegat és compatible amb el fet que els municipis de la Serra pugin tenir fires específiques fora de la temporada alta. En aquest cas només s'admetran firaires de la Serra.

Punts Forts:	Punts Dèbils:
Coneixement generalitzat de què pràcticament cada cap de setmana es pot visitar una fira	Competència per la gran quantitat de fires que es fan tant a la Serra de Tramuntana com a tot Mallorca
S'aprofita l'increment del nombre de turistes de l'estiu	Arribar a un acord un nombre molt elevat de municipis
S'aprofita l'augment generalitzat de visitants, per mor que les fires coincideixen amb les festes municipals	Coincidència necessària amb un bon grapat de fires

6.4.6. 3r MODEL-B

Es tracta del 3r model-A on poden participar firaires de qualsevol productor de l'illa de Mallorca.

6.4.7. 4t MODEL-A

Donar als municipis de la Serra de Tramuntana dues opcions:

- A. Desenvolupar una fira específica amb la marca de *Fires de la Serra de Tramuntana*, segell que es compartiria amb els productors de la zona.
- B. Incloure a les seves fires un espai dedicat a estands de productes específics de la Serra de Tramuntana.

Punts Forts:	Punts Dèbils:
Incrementar les opcions de què els municipis participin amb les fires	Si els municipis no escullen desenvolupar moltes fires específiques de la Serra (1a opció) no està garantit l'efecte positiu "d'una fira cada cap de setmana"
2a opció: es pot augmentar l'oferta de fires quan	
2a opció: no es produiria un increment de fires i s'evita una possible manca de firaires al no existir noves fires	

6.4.8. 4t MODEL-B

Es tracta del 3r model-A on poden participar firaires de qualsevol productor de l'illa de Mallorca.. Com es obvi, això sols s'aplicaria als municipis que volguessin fer fires específiques de la Serra de Tramuntana.

6.4.9. 5è MODEL

Organitzar a les fires tradicionals dels municipis de la Serra de Tramuntana, mentre que a les fires d'altres municipis de Mallorca, especialment les més importants (tals com Lluçmajor, Inca, Campos, etc.), habilitar-hi un espai diferenciat per instal·lar estands de productes amb la marca de la *Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial*, així com la d'alguna activitat complementaria.

Punts Forts:	Punts Dèbils:
Es poden evitar els grans costos implícits i explícits d'organitzar noves fires a un nombre molt elevat de municipis	Dificultats d'associar la marca Serra de Tramuntana a l'àmbit d'unes fires que no estan concebudes com a fires específiques de la Serra.
Les fires en general, sobretot les que tenen molta acceptació, atreuen un gran nombre de visitants que podrien gaudir dels productes de la Serra	
Davant un excés de fires s'eliminen els perills de que s'hagi de requerir un volum mínim tant de compradors com de venedors per poder celebrar-se	
No es produiria un increment de fires i s'evita una possible manca de firaires al no existir noves fires	

6.5. L'elecció d'un Model

Tot el que s'ha plantejat a l'epígraf anterior resulta transcendental per prendre una decisió, però encara resulta més important l'opinió dels implicats, ja que són una peça clau a l'hora de desenvolupar una planificació estratègica dins de qualsevol àmbit, així com en un entorn de bon govern. En aquest sentit, s'han considerat les opinions de les Cooperatives de la Serra de Tramuntana, d'empresaris i de tècnics de les Conselleries que més tenen a veure amb aquesta temàtica, com és la d'Agricultura, Medi Ambient i Territori. Si s'analitzen els pros i contres de totes les opinions manifestades, que no incorporen tots els arguments possibles, es pot resumir en el següent:

Existeix una preferència clara de fires en les que hi participin exclusivament firaires de la Serra de Tramuntana.

Aprofitar les fires ja existents dels municipis de la Serra de Tramuntana per participar sota la marca de la *Serra de Tramuntana-Patrimoni Mundial* i, en tot cas, promoure alguna fira en aquells pocs llocs que encara no en fan. Així mateix, cal oferir una sèrie de propostes de comercialització que tinguin la capacitat d'estimular la producció de bens tradicionals de la Serra i de fomentar noves activitats tal i com s'ha esmentat anteriorment.

6.5.1. Activitats complementaries

Si es duen a terme fires pròpies sota la marca de la *Serra de Tramuntana-Patrimoni Mundial* es poden organitzar un conjunt d'activitats complementaries. Una proposta d'activitats que es podrien portar a terme serien les següents:

- Demostracions d'activitats tradicionals agrícoles, ramaderes i artesanals.
- Excursions organitzades a indrets rellevants.
- Promoció turística d'altres llocs de la Serra.
- Exposició de la Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial.
- Visites guiades al municipi.
- Jocs infantils i Guarderia.
- Demostracions de cuina local i artesanía.

6.5.2. Organització de les fires

La competència per organitzar una fira és estrictament municipal. No obstant això, si es porta a terme l'organització de fires amb la imatge de marca de la *Serra de Tramuntana* el Consell de Mallorca, així com el Consorci del Patrimoni Mundial, hauran de proposar una normativa específica que haurà de ser contemplada per cadascun del municipis que s'incorporin en aquestes fires. Tal normativa tindrà haurà de tenir en consideració molts d'aspectes que dotaran les fires de la Serra d'un determinat grau d'excel·lència diferenciadora en relació a les altres. Per posar només un exemple, que els venedors tinguin les corresponents llicències de la seva activitat i que el municipi es comprometi a controlar-les.

7. Impacte econòmic de les fires als municipis de la Serra de Tramuntana

Per tal d'estimar l'impacte econòmic de les fires s'adopta un model bàsic de tres factors: (1) nombre de visitants per (2) despesa mitjana per visitant per (3) un multiplicador. Per calcular el nombre total de fires amb un any considerem el Model 2 del capítol 7.4, és a dir 36 fires.

1. Estimar el nombre de visitants: la informació s'obté a través d'entrevistes a experts dels ajuntaments que ja tenen fires, així com dels mitjans de comunicació que realitzen estimacions d'afluència a les fires.
2. Obtenció dels imports i components de la despesa dels visitants: s'han utilitzat fonts directes, tals com enquestes a visitants de fires, i fonts indirectes, tals com estudis publicats sobre la despesa a fires.
3. Per últim, s'utilitzen els multiplicadors de taules "Input-Output" per tal d'analitzar l'impacte de les despeses directes sobre la producció, el valor afegit, l'ocupació i els impostos, així com la seva distribució entre els diferents sectors econòmics.

Impacte econòmic

=

Nombre de visitants (N) * Despesa mitjana per visitant (G) * Multiplicador (M)

7.1. Nombre de visitants i despesa

La primera variable és determinar un nombre potencial de visitants de les diferents fires, pel què és realitzarà una estimació del potencial d'atracció de les fires entre la població resident als municipis, els excursionistes i, per últim, els turistes.

El municipis s'han segmentat en els dos clústers definits anteriorment.

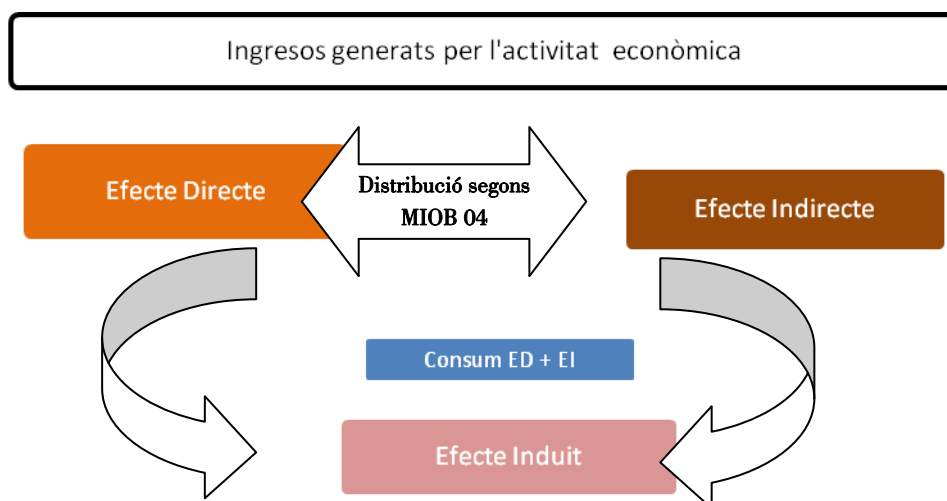
Per últim caldrà estimar la despesa realitzada per cada un dels agents econòmics, així com pel tipus d'activitats econòmica.

7.1.1. Impactes

La despesa realitzada pels visitants a les fires impacta directament sobre un conjunt de sectors econòmics i, a més, presenta efectes d'arrossegament sobre altres branques d'activitat.

Per a això resulta del tot necessari realitzar un anàlisi de l'impacte econòmic dels visitants que proporcionï estimacions tangibles sobre aquestes interdependències econòmiques i un major coneixement del paper i la importància que presenta l'afluència d'aquests visitants sobre el conjunt dels municipis. Existeixen el següent tipus d'impactes:

- Impactes directes: Seran els generats per la despesa realitzada pels visitants sobre les empreses de les fires menys els consums intermedis, és a dir, els subministres de proveïdors. Els seus components es distribuïran en producció, valor afegit, ocupació i impostos .
- Impactes indirectes: Vindran generats per les compres intermèdies que realitzen les empreses considerades en els impactes directes obtingut a través del multiplicadors "Input-Output".
- Impactes induïts: Entenem com a efectes induïts els que provoquen el consum privat dels treballadors que han obtingut els seus ingressos com a conseqüència dels Impactes Directes i Indirectes.
- A partir de les Taules "Input-Output" es calculen els multiplicadors de producció i ocupació. Per una banda hi ha els multiplicadors de producció, que indiquen el seu nivell d'increment en el conjunt de l'economia per cada euro de despesa o inversió destinat a un sector en concret. Per altra banda hi ha els multiplicadors d'ocupació, que indiquen, a partir dels valors actuals de producció per treballador en cadascun dels sectors de l'economia, quants llocs de treball es generen per cada euro de despesa o inversió destinat a un sector concret.

Una vegada obtinguda la producció generada es poden obtenir, a través d'informacions secundàries (Taula input –Output de Balears 2004, Comptabilitat Regional d'Espanya, Indicadors d'activitat del IBESTAT, etc.), la distribució de la producció entre els sous bruts, la seguretat social, els sous nets, el nombre de treballadors, l'excedent de les rendes mixtes i empresarials, els impostos sobre la renda i sobre benefici i el valor afegit brut.

7.1.2. Despesa realitzada a les fires

Despesa				
	Nombre fires	Afluència	Despesa mitjana	Total despesa
Clúster 1	8	39.442	21,23 €	2.687.235 €
Clúster 2	28	34.403	21,50 €	2.275.035 €
Total Serra de Tramuntana	36	73.844	21,36 €	4.962.270 €

S'han considerat dues fires per cada municipi (2on model – B) per la qual cosa el nombre total és de 36 de fires, l'assistència a cada fira va en funció de la grandària dels municipis i de la capacitat d'atracció de visitants de fora, que pel total de la Serra de Tramuntana és de 73.844 visitants amb una despesa mitjana de 21,36€ per persona i

amb un impacte sobre la producció de quasi cinc milions d'euros. No s'han tingut en compte les despeses generades per la organització de les fires, ja que es considera que una part important estaria subvencionada per diversos organismes públics i privats relacionats amb la Serra de Tramuntana.

Despesa per sectors

	Clúster 1	Clúster 2	Total Serra de Tramuntana
Llocs de venda fira	537.447 €	455.007 €	992.454 €
Llocs de venda fira que són de la Serra	429.958 €	364.006 €	793.963 €
Comerços dels pobles	161.234 €	136.502 €	297.736 €
Bars -Restaurants	1.182.383 €	1.001.015 €	2.183.399 €
Altres	376.213 €	318.505 €	694.718 €
Total Serra de Tramutana	2.687.235 €	2.275.035 €	4.962.270 €

La producció generada s'ha distribuït entre sectors en funció de fonts secundàries, tot distingint els llocs de venda a la fira que son de productes de la Serra de Tramuntana (16%), dels que ho són d'altres indrets (20%), dels comerços del municipis (6%), restaurants i bars (44%) i la resta d'activitats relacionades amb les fires (14%).

Impactes Directes

	Producció	VAB	Ocupació	Impostos
Comerç	2.084.153 €	1.323.357 €	24	442.590 €
Bars -Restaurants	2.183.399 €	1.264.805 €	13	335.274 €
Altres	694.718 €	305.993 €	6	113.345 €
Total Serra	4.962.270 €	2.894.156 €	43	891.210 €

Les activitats firals generaran unes vendes properes als cinc milions d'euros, un VAB de 2,9 milions d'euros, que en termes d'ocupació representen 43 treballadors a temps complet i una recaptació impositiva de 891 mil euros.

Impactes Indirectes

	Producció	VAB	Ocupació	Impostos
Productes alimentació	295.716 €	85.735 €	2	38.290 €
Productes de l'agricultura, ramaderia, caça, i pesca	192.036 €	118.553 €	1	30.905 €
Serveis de comerç a l'engròs	159.543 €	87.908 €	2	35.300 €
Electricitat, aigua i gas	157.050 €	64.805 €	1	21.680 €
Begudes alcohòliques.	119.111 €	25.342 €	1	12.239 €
Begudes no-alcohòliques	105.766 €	26.720 €	1	12.493 €
Serveis recreatius, culturals i esportius	103.111 €	51.325 €	2	21.310 €
Serveis de telecomunicacions	93.059 €	50.835 €	-	16.016 €
Serveis d'intermediació financera.	86.474 €	51.184 €	-	19.199 €
Serveis de transport	83.964 €	43.463 €	-	17.096 €
Serveis de lloguer de maquinària i equips	71.951 €	40.356 €	-	13.823 €
Resta	938.921 €	538.379 €	8	212.645 €
TOTAL	2.406.701 €	1.184.605 €	17	450.998 €

Els efectes produïts per la despesa del assistents a les fires es traslladarà via compres intermèdies a un gran nombre d'activitats, cosa que es reflecteixen a la taula anterior.

Impactes Induïts

	Producció	VAB	Ocupació	Impostos
Aliments i begudes	182.547 €	50.308 €	1	12.651 €
Vestit i calçat	47.167 €	15.037 €	-	3.734 €
Habitatge, subministraments	419.102 €	149.424 €	3	37.245 €
Transporti	28.324 €	12.488 €	-	2.908 €
Oci i cultura	64.449 €	32.081 €	1	7.761 €
Hotels, cafès i restaurants	96.374 €	45.672 €	1	11.431 €
Altres	362.213 €	174.885 €	2	40.153 €
TOTAL	1.200.176 €	479.894 €	8	115.883 €

Els efectes induïts són els obtinguts com a conseqüència de les rendes generades per les activitats directes i indirectes que queden reflectit a la taula anterior.

Total Impactes

	Producció	VAB	Ocupació	Impostos
Directe	4.962.270 €	2.894.156 €	43	891.210 €
Indirecte	2.406.701 €	1.184.605 €	17	450.998 €
Induït	1.200.177 €	479.894 €	8	115.883 €
Total	8.569.148 €	4.558.654 €	68	1.458.090 €

El resultat total dels efectes directes, indirectes i induïts són: un valor de la producció de 8,6 milions d'euros, un VAB de 4,5 milions d'euros, un increment de 68 en nombre de treballadors i un augment de la recaptació de 1,5 milions d'euros.

Multiplicadors Impactes

	Producció	VAB	Ocupació	Impostos
Indirecte	1,49	1,41	1,40	1,51
Induït	1,24	1,17	1,19	1,13
Total	1,73	1,58	1,59	1,64

Els instruments per mantenir i crear activitat productiva a la Serra de Tramuntana tenen com a objectiu complir amb les motivacions i arguments que va oferir l'UNESCO quan va fer la declaració de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni Mundial. En aquest sentit, la Serra presenta una gran interconnexió entre la naturalesa i l'acció humana per transformar-la amb la finalitat de produir mitjans de vida a la seva població.

De fet, l'UNESCO va reconèixer que el paisatge singular de la Serra de Tramuntana s'ha format durant segles per la presència de diferents generacions i cultures que han transformat el medi natural a través de l'acció del home, cosa que s'ha manifestat a través diferents tipus de construccions tals com els bancals, les canalitzacions i els sistemes hidràulics per les conduccions de l'aigua entre d'altres.

Tot això ha motivat que de la redacció de la Declaració de Patrimoni Mundial per part de l'UNESCO no només signifiqui preservar el medi ambient, també és necessari que contribueixi al desenvolupament de l'activitat humana de la zona, sempre des d'una forma sostenible sobre la producció i comercialització de bens i serveis

Tot plegat implica que s'ha de:

1. Reforçar l'activitat productiva, bàsicament la dels productes tradicionals de la Serra de Tramuntana a través de la millora de la cadena de valor.
2. Analitzar la possibilitat d'introduir l'explotació de recursos que permetin el desenvolupament de nous productes, així mateix haurien de permetre la creació de noves activitats a l'utilitzar aquets recursos existents.
3. En tots els casos, desenvolupar mecanismes de comercialització que permetin donar sortida a les activitats productives dels diferents municipis de la Serra de Tramuntana, cosa que és condició *sine qua non per* incentivar l'activitat econòmica.

8. Propostes a futur

En aquest darrer epígraf es donaran unes recomanacions sobre les actuacions que podria dur a terme l' Administració pública. Ja s'ha dit que l'activitat reguladora de l'Administració s'ha d'orientar prioritàriament a promoure la demanda a través de mesures que potenciïn la comercialització dels productes sense oblidar, alhora, una garantia qualitat. En conseqüència es considera adient el següent:

Propostes a futur:

Creació d'una imatge corporativa de la *Serra de Tramuntana-Patrimoni Mundial* que pugui ser utilitzada en: presentacions, venda, promoció i màrqueting de la Serra de Tramuntana.

Per les activitats agrícoles i agroalimentàries s'han de promoure a través de les Denominacions d'Origen Protegides (DEO) i, en el seu cas, les Indicacions Geogràfiques Protegides (IGP) dels productes de la Serra de Tramuntana. És fonamental, també, controlar el intrusisme i el frau, cosa que és una activitat administrativa que freqüentment no es dediquen tots els mitjans possibles. En aquest cas, els actors volen ser regulats sota el principi de que la regulació és la mateixa per tots.

Fomentar no tan sols l'associacionisme dels productors amb l'objectiu de participar com a grups d'interès a fires, denominacions d'origen, fires internacionals, etc.

D'entre totes les possibilitats obertes anteriorment resulta fonamental la denominació d'origen del oli d'oliva de les Oliveres Mil·lenàries de la Serra de Tramuntana, ja que és un dels elements més paradigmàtics del seu paisatge.

Tenir en compte que el fet d'afavorir les activitats de biomassa, agrícoles i ramaderes són el millor instrument per la prevenció d'incendis.

Desenvolupament de fires, segons el model escollit, que tingui com a objectiu desenvolupar la venda i el coneixement dels productes de la Serra de Tramuntana amb les corresponents DEO,s o IGP,s.

Fomentar la presència dels productors de la Serra de Tramuntana a les fires nacionals o internacionals amb programes propis o reforçant els programes dels Fons de Garantia Agrari i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA), així com el finançament d'activitats de grups de productors per la promoció dels productes alimentaris.

Fomentar les rutes de visites ecològiques i elaborar un estudi sobre la possibilitat que les finques de la Serra de Tramuntana puguin, sempre sota criteris de màxim respecte al medi ambient, construir refugis que permetin generar rendes pels propietaris i comercialitzar els seus productes, degut a la importància a la Serra del recorregut de la GR Pedra Seca i el camí de l'Arxiduc.

Donar suport a través de subvencions totes aquelles activitats, al marge de les comercialitzadores, que mantinguin el patrimoni de la Serra de Tramuntana (margades, canalitzacions, captació d'aigües, sistemes hidràulics, etc.) que són, en definitiva, béns públics. L'incapacitat financera de les propietats petites fan inviable el seu auto finançament.

Promoure a través dels grups professionals de restauració la inclusió de menús de cuina local, ja sigui en termes generals o dins les pròpies fires.

A mig termini s'ha de desenvolupar un cens d'empresaris dels diferents sectors que es vulguin implicar en el desenvolupament de les activitats a fi de garantir seu èxit

Analitzar fins a quin punt les regulacions restrictives en matèria sanitària, medi ambiental i urbanístiques estan frenant activitats agràries i ramaderes que podrien millorar la capacitat productiva sense afectar la seguretat i la preservació del paisatge.

Annex 1: Fires dels municipis de la Serra de Tramuntana i fires importants d'altres municipis de Mallorca

Municipi	Dates	Temàtica	Descripció
Marratxi	Del 8 al 16 de març	XXX FIRA DEL FANG DE MARRATXI	
Escorca	29 i 30 Març	FIRA NATURESPORT	de natura i esports d'aventura
Andratx	5 i 6 Abril	FIRA D'ANDRATX	(agrícola, ramadera i artesanal)
Calvià	12 i 13 Abril	XV FIRA OVINA I CAPRINA DE CALVIÀ	ovi i caprí, agroalimentària, maquinà agrícola, productes artesans i activitats amb animals maquinària agrícola, productes artesans i activitats amb animals
Santa Margalida	13 d'abril	FIRA DE SANTA MARGALIDA	Agrícola, ramadera, artesanal i industrial
Santa Maria del Camí	27 i 28 Abril	FIRA i FIRÓ DE SANTA MARIA DEL CAMÍ	agrícola, ramadera, artesanal, industrial i ecològica
Estellencs	1 Maig	FIRA DEL VI I EL FORMATGE	
Selva	3 Maig	FIRA DE LA CREU	artesanal i comercial
Pollença	4 i 5 Maig	FIRA DEL VI	vinaters
Sineu	4 de maig	FIRA DE MAIG	Agrícola, ramadera, artesanal i industrial
Inca	8 de maig	DIJOURS GROS	Artesanal
Selva	7 i 8 Maig	FIRA DE SES HERBES	Artesanal i de productes relacionats amb el món de les herbes
Campos	10 i 11 de maig	FIRA DE MAIG	Comercial, ramadera, artesanal i gastronòmica
Campanet	10 i 11 Maig	FIRA DE MAIG	agrícola i artesanal
Sóller	11 Maig	FIRES I FESTES DE MAIG	agrícola, ramadera, artesanal i industrial
Felanitx	11 de maig	FIRA DE MAIG	Agrícola, industrial i artesanal
Puigpunyent	Maig	FIRA ECOLÒGICA, PAGESA I ARTESANAL	
Lloseta	1 de Juny	FIRA DE LA SABATA	Industrial
Manacor	1 de juny	XXII FIRA AGRÍCOLA I RAMADERA DE PRIMAVERA	Agrícola, ramadera, industrial, ecològica i de productes balears
Porreres	21 de juny	FIRA D'ALBERCOC	Gastronòmica
Valldemossa	25 Juny	ARTDEMOSSA	artesanal i cultural

Fires de la Serra de Tramuntana

Fires d'altres municipis de Mallorca

Municipi	Dates	Temàtica	Descripció
Manacor	19 de juliol	XIII FIRA NOCTURNA ARTÍSTICA I ARTESANA DE SANT JAUME	
Fornalutx	8 Setembre	MOSTRA DELS ARTESANS BALEARS	artesanal
Mancor de la Vall	13 Setembre	Mostra de cervesa artesana	demonstració i elaboració de cervesa casolana
Felanitx	28 de setembre	FIRA DE SANT MIQUEL	Agrícola, comercial, artesanal i industrial.
Binissalem	27 i 28 de setembre	FESTES DE VERMAR i XI FIRA DES VI	Vinatera
Alaró	3 al 5 Octubre	XV FIRA GREMIAL: FIRA DE GREMIS ARTESANS D'ALARÓ	artesanal
Alcúdia	Del 3 al 5 d'octubre	FIRA D'ALCUDIA	Agrícola, ramadera i industrial.
Esporles	05-oct	FIRA DOLÇA	gastronomia, especialment rebosteria i productes relacionats
Peguera (Calviàvinícola i gastronòmica)	10 al 12 Octubre	FIRA DE TARDOR,	tradicional, artesana, ecològica
Escorca	11 i 12 Octubre	FIRA DE LA SERRA DE TRAMUNTANA	agrícola, ramadera i industrial
Llucmajor	13 d'octubre	ES FIRÓ	Mostra llucmajorera i exposicions de pintura
Porreres	26 d'octubre	FIRA DE TARDOR	Agrícola, ramadera, industrial, etc
Pollença	8 i 9 de Novembre	FIRA D'ARTESANIA	artesanal, industrial i altres
Inca	13 de novembre	DIJOURS BO	Agrícola, ramadera, artesanal, industrial i alimentària.
Caimari (Selva)	15 i 16 de Novembre	XVII FIRA DE S'OLIVA	artesanal, agrícola i ramadera
Bunyola	22 i 23 de Novembre	FIRA DE SANTA CATALINA	agrícola, ramadera artesanal i industrial
Sa Pobla	29 i 30 de novembre	FIRA DE TARDOR	Agrícola, ramadera i industrial.
Mancor de la Vall	30 Novembre	FIRA DE L'ESCLATA-SANG I DE LA MUNTANYA	agrícola, ramadera i artesanal
Escorca	6, 7, 13, 14, 20 i 21 Desembre	FIRA DE NADAL	
Calvià	Primera quinzena Desembre	FIRA DE NADAL	tradicional, amb productes típics nadalencs i atraccions per als infants

 Fires de la Serra de Tramuntana
 Fires d'altres municipis de Mallorca